

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 5/2014 vp**

Valtioneuvoston kirjelmä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelemisesta (Thaimaan kanssa tehtävä vapaakauppasopimus)

Valtioneuvoston kirjelmä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelemisesta (Vietnamin kanssa tehtävä vapaakauppasopimus)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 11 päivänä huhtikuuta 2014 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelemisesta (Thaimaan kanssa tehtävä vapaakauppasopimus) (U 11/2014 vp) sekä valtioneuvoston kirjelmän Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin välisen vapaakauppasopimuksen neuvottelemisesta (Vietnamin kanssa tehtävä vapaakauppasopimus) (U 12/2014 vp) käsiteltäviksi valtiovarainvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valiokunnan työ- ja elinkeinojaostossa (TeJ).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lähetystöneuvos Elina Poikonen, ulkoasiainministeriö
- kaupallinen neuvos Kimmo Sinivuori, ulkoasiainministeriö
- kaupallinen neuvos Matti Oivukkamäki, työ- ja elinkeinoministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- Akava ry.

Suomen Yrittäjät ry on ilmoittanut, ettei sillä ole huomauttamista asioihin.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotukset ja valtioneuvoston kanta

Euroopan unioni käynnisti vapaakauppasopimusneuvottelut alueelliselta pohjalta Kaakkois-Aasian yhteistyöjärjestön (ASEAN) kanssa vuonna 2007. Sopimusneuvottelujen kariuduttua unioni päätti jatkaa neuvotteluja yksittäisten ASEAN-maiden kanssa. Vietnamin kanssa neuvottelut aloitettiin vuonna 2012 ja Thaimaan

kanssa vuonna 2013. Neuvottelutilanteet ja valtioneuvoston kannat käyvät selkeällä tavalla ilmi kirjelmistä U 11/2014 vp ja U 12/2014 vp. Neuvottelujen tässä vaiheessa valiokunta katsoo taroituksenmukaiseksi antaa yhden yhteisen lausunnon Thaimaan ja Vietnamin kanssa neuvoteltavista vapaakauppasopimuksista.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta viittaa EU:n ja Yhdysvaltojen välisestä kaupp- ja investointisopimuksesta antamaansa lausuntoon (VaVL 3/2014 vp — E 43/2013 vp) ja katsoo, että unionilla ja Suomella tulee lähtökohtaisesti olla mahdollisimman yhdenmukainen linja kaikissa kaupp- ja investointisopimusneuvotteluissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että eduskuntaa informoidaan jatkosakin kattavasti kaikista vireillä olevista sopimusneuvotteluista, ja korostaa avoimuuden sekä intressitahojen kuulemisen merkitystä myös jatkon neuvottelujen keskeisissä välivaiheissa. Valiokunta toivoo, että elinkeinoelämä sekä etu- ja kansalaisjärjestöt osallistuisivat aktiivisesti vapaakauppasopimuksista käytävään keskusteluun.

Vapaakauppasopimusten voidaan odottaa parantavan suomalaisten yritysten markkinoillepääsy- ja toimintamahdollisuuksia sekä oikeudellista toimintavarmuutta Thaimaassa ja Vietnamin. Näin ollen valiokunta kannattaa kunnianhimoisten, kattavien ja WTO:ssa tehtyjä sitoumuksia pidemmälle menevien sopimusten neuvottelemista näiden valtioiden kanssa. Neuvotteluissa tulee kiinnittää erityistä huomiota etenkin tullien ulkopuolisten kaupanesteiden poistamiseen ja syrjimättömyysperiaatteen toteutumiseen, palvelukaupan vapauttamiseen, teollis- ja tekijänoikeuksien suojaan sekä julkisten hankintojen markkinoiden avaamiseen. Sa-

moin sopimuksilla tulee edistää erityisesti ympäristöystävällisten tuotteiden kauppaa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että työelämän perusoikeudet eivät kaikilta osin toteudu tyydyttävästi Thaimaassa ja Vietnamin. Saadun selvityksen mukaan selkeitä puutteita on ilmennyt esimerkiksi työsuojelussa sekä ammatityhdistystoimintaan liittyvien oikeuksien ja vapauksien toteutumisessa. Asiantuntijalausunnoissa on viitattu myös lapsityövoiman käyttöön ja pakkotyöhön. Sopimusneuvottelut antavat mahdollisuuden edistää reilua kilpailua ihmisoikeuksia kunnioittavin säädöksin ja ohjata kauppaa yhteiskuntavastuullisempaan suuntaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että neuvotteluissa kannustetaan Thaimaan ja Vietnamin hallituksia ratifioimaan ja panemaan täytäntöön kaikki ILO:n perussopimukset.

Työntekijöiden perusoikeuksien kunnioittamisen lisäksi neuvotteluissa tulee kiinnittää huomiota kansainvälisten ympäristönormien noudattamiseen. Valiokunta katsoo, että neuvoteltaviin vapaakauppasopimuksiin tulee sisällyttää näitä tavoitteita edistäviä konkreettisia määräyksiä, joiden täytäntöönpanoa on myös kyettävä seuraamaan.

Lopullinen päätös sopimusten hyväksyttävyydestä voidaan luonnollisesti tehdä vasta konkreettisiin sopimustekstiehdotuksiin perustuvan kokonaisarvion perusteella. Esimerkiksi keskustelu investointisuojausta sekä siihen olennaisesti liittyvästä sijoittajan ja sopimuspuolen välisestä

riitojenratkaisumekanismista on vasta alkamassa. Tältä osin valiokunta viittaa edellä mainittuun lausuntoon (VaVL 3/2014 vp), jossa asiaa on jo käsitelty kattavasti.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asioissa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 16 päivänä toukokuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj.	Pentti Kettunen /ps	Matti Saarinen /sd (osittain)
jäs.	Pertti Hemmilä /kok	Kauko Tuupainen /ps
	Timo Kalli /kesk	Ville Vähämäki /ps
	Sampsa Kataja /kok (osittain)	vjäs. Esko Kurvinen /kok (osittain)
	Anneli Kiljunen /sd	Raimo Piirainen /sd (osittain)
	Mika Lintilä /kesk	Leena Rauhala /kd
	Mats Nylund /r (osittain)	Eero Reijonen /kesk
	Heli Paasio /sd	Lenita Toivakka /kok
	Kari Rajamäki /sd	Anne-Mari Virolainen /kok
	Markku Rossi /kesk	Tuula Väättäinen /sd (osittain).

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut
valiokuntaneuvos Johannes Leppo.